

Hørings svar - Roskilde kommunes Klimaplan 2024

Indledning

Dette høringssvar på Roskilde Kommunes Klima- og Energiplan 2024 er udarbejdet af medlemmer af Grønt Omstillingsforbund – Roskilde (GO-R), og indsendes på vegne af de personer, der er anført som underskrivere nederst i vores høringssvar.

For overskuelighed har vi brugt Klimaplanens inddeling som overskrifter i vores høringssvar.

Vi vil indledningsvis takke for et plan-udkast, der fastholder ambitionerne fra 2018, og dermed fortsat er indenfor de målsætninger, der er afledt af Paris-aftalerne og aftalt i internationale og nationale fora, herunder i regi af kommunernes DK2020 arbejde og fortsættelsen af dette i Klimaalliancen.

Desværre er klima- og biodiversitetskrisen nu blevet endnu mere akut og truende! Sammenhængen med vores sundhed og trivsel er blevet tydelig, ligesom måden vi forbruger og bevæger os på har overskredet grænserne for hvad vores klode kan holde til.

Derfor synes vi, at klimaplanen i Roskilde skal gå videre end de gamle mål fra 2018. Vi opfordrer politikerne til at være mere ambitiøse – også til et punkt, hvor det bliver tydeligt, at der blandt partierne er forskellige – legitime – holdninger til hvordan, hvor langt og hvor hurtigt vi skal bevæge os. Det er vigtigt, at der er et bredt samarbejde omkring klima- og biodiversitetskriserne - men det må ikke være laveste fællesnævner, der forener.

Borgmester Tomas Breddam fremhæver i forordet til planen, at kommunen skal gå foran med det gode eksempel. Vi opfordrer derfor Roskilde kommune (RK) til at oprette selskaber til produktion af vedvarende energi (VE) på kommunens bygninger og arealer (se [artikel her](#)). Vi noterer os ligeledes, at kommunen halter meget bagefter på den grønne omstilling af sin bilflåde med kun 8,9 % elbiler i sammenligning med den mest omstillede kommune, som har 65,9% elbiler (Kilde: [Danske bilimportører](#)).

Det er meget velkomment at kommunen tager Scope 3 (udledninger, der skyldes forbrug i Roskilde, men beregningsteknisk belaster de lande/områder hvor varerne produceres) med i planen, og vi anerkender at det er et komplekst område at handle på, da det langt hen ad vejen ligger uden for kommunens beføjelser at gribe ind her. Det betyder dog også, at de markante statements i formulering af planens mål ("CO2-neutral som geografisk område i 2040") forbliver noget hule, fordi de kun medtager Scope 1 og 2 udledning – scope 3 udgør op mod 70-80% af de samlede udledninger i kommunen, og vi bliver ikke CO2-neutrale som geografisk område før de er reduceret til nul.

Vejen til målet

CO₂-fangst har en fremtrædende rolle i planen, men der er i faglige diskussioner meget tvivl om det vil virke til tiden, se fx [Energiforum](#). Vi er bekymrede for at det ikke er realistisk at tidslinjen og omfanget kan nås, og foreslår at andre tiltag – for eksempel opkøb af flere lavbundsjord og lignende taget med i betragtning som en plan B – også selvom finansieringen ikke umiddelbart er sikret.

Kommunens roller og Sammen om klimaet

Planen siger at "Kommunen vil i de kommende år styrke dialogen med aktører." Intentionen bør skærpes, så civilsamfund inddrages i samarbejdet på lige fod med virksomheder, forskere og offentlige institutioner. Vi foreslår, at det fremgår direkte af planen, at alle parter vil blive inddraget i egentlige samskabelsesprocesser, og ikke kun som dialogpartnere. Vi foreslår også at de følgende handlingsplaner for de 5 temaer kommer i offentlig høring.

Tema 1. Energi og varme

Herunder har vi angivet forslag om større ambitioner om energieffektivitet, fjernvarmeproduktion og -transmission, og udnyttelse af megadata .

Energieffektivitet

Energieffektivitet for bygninger og transmissionssystemer skal snart indarbejdes ud fra direktivkrav fra EU. Selv om direktiverne endnu ikke er implementeret i Danmark, bør hensynet til dem skrives ind i en plan, der har så langt et sigte som klimaplanen. For eksempel er der et [besparelspotentiale på 20 mio. kr for Roskilde Kommune](#) ved at følge de rentable energibesparelsesforslag, der allerede ligger i energimærkningen af kommunens bygninger.

Da energiforbruget i bygninger i dag udgør 40% af det samlede forbrug i Danmark støtter vi derfor, at kommunen i den kommende klimaplan sætter aktiviteter i gang, der øger fokus på at effektivisere energiudnyttelsen i bygninger.

En mulighed kan være at følge/gå ind i udviklingsprojektet Grøn Omstilling i Etageboliger, der er finansieret af Interreg og ledes af Gate 21. Projektet har bl.a. fokus på at etablere et regionalt Energispring - et partnerskab, der har fokus på at reducere energiforbruget i bygninger via benchmarking. Partnerskabet findes i dag i København (www.energispring.kk.dk) og Aarhus Kommuner.

Samarbejde med andre kommuner i regi af Klimaalliancen er en oplagt mulighed for at finde kommuner med sammenlignelige udfordringer og etablere samarbejder med de kommuner, som er "best in class" på de samme områder.

Desuden kan kommunen igangsætte kampagner, for at opspore energispild og stoppe spildet. I Norge gennemfører Grønn Byggallianse hvert år kampagnen "[Fang energyven](#)", hvor virksomheder engageres i at lokalisere energispild og standse det.

Fjernvarmeproduktion og -transmission

Der skal mere fokus på begrænsning af CO₂-udledningen fra fjernvarmeproduktion og -transmission.

- Fokus på sammenkobling af fjernvarmeproduktion og lokale VE -anlæg vil kunne hjælpe med at nedbringe CO₂-udledningen.
- Udnyttelse af varme fra spildvarme er et andet eksempel. Vi foreslår der laves et katalog for eksempel i samarbejde med RUC over muligheder og samspil med VEKS, og mellem VEKS og FORS. Planen kan også nævne, at samspillet med lokale virksomheder skal styrkes, som for eksempel det gode eksempel fra Kalundborg kommune: [Symbiosis](#)

- Yderligere kunne kommunen sammen med FORS kigge på for eksempel energitab i forsyningsledninger og mulighederne for brug af lokale energilagre / kedler til sommerperioden.

Udnyttelse af megadata

FORS er et af de fjernvarmeselskaber, der har været først med fjernaflæste målere. De har derfor et meget stort datasæt, der i anonymiseret form kan tilvejebringe uvurderlig viden om, hvor og hvilke ejendomsstyper og segmenter der bruger mest varme. Denne viden kan danne grundlag for, hvilke indsatser kommunen og FORS bør understøtte for at bygningsejere og virksomheder kan reducere deres energiforbrug.

Vi foreslår at der etableres et samarbejde med viden institutioner og FORS om at etablere en energiforbrugsdatabase efter bygningssegmenter (etagebyggeri, villaer ol.), som bygger på frivillig indberetning af forbrugsdata fra boligejerne. Det kan understøtte bygningsejere i at finde de energirigtige løsninger til styring af for eksempel varme- og ventilationsanlæg.

Vedvarende energi (VE)

Vi mener at afsnittet om vedvarende energi i planen bør have en mere proaktiv tone og der skal lægges vægt på, at vindmøller er nødvendige for etablering af energieffektive fjernvarmeløsninger.

Strategien bør have konkrete mål om udbygning af vind, og ikke blot de gamle mål om 150 MW ny VE inden 2030. Planen bør signalere en klarere vilje til at opruste på VE-området, og integration af fjernvarme og lokal VE bør skrives ind i teksten.

Derudover bør planen beskrive nytten af fondsbaserede medejerskaber i den grønne omstilling, for eksempel i forbindelse med finansiering af VE anlæg. RK kunne her gå forrest og vise hvordan man forebygger lokal modstand ved at tilbyde lokale borgergrupper rådgivning til oprettelse af fællesejede VE-anlæg.

Andre fælles varmeløsninger

Der er stor usikkerhed med hensyn til at opnå tilstrækkelig tilslutning til de 4 foreslåede fjernvarmeprojekter i kommunen inden 1. juli 2024. Derfor bør planen fremhæve andre fælles varmeløsninger, for eksempel via [termonet](#) eller andre lokale løsninger med VE-systemer kombineret med energilagring.

Tema 2. Transport og mobilitet

Handlingsplanen bør indeholde konkrete planer for hvordan persontransport flyttes fra personbiler til kollektiv transport, og hvordan kommunen vil forøge andelen af el-biler - for eksempel via flere ladestander i og uden for Roskilde.

Som en del af dette bør RK kigge på at hæve andelen af el-biler i deres egen bilpark, da RK tilsyneladende befinder sig i den dårligste tredjedel af danske kommuner, hvad klimavenlig bilflåde angår. Se opgørelse fra [De Danske Bilimportører](#).

Viljen til at ændre politik for kollektivtransport bør fremgå af planen – i øjeblikket går det den forkerte vej. Det bør overvejes hvordan kommunen kan lave en mere fleksibel kollektivtransport – specielt i landzonerne, hvor sjældne busser desværre kører rundt med få passagerer.

Vi foreslår desuden at der i planen eller handlingsplanen tages direkte stilling til anbefalingerne fra det [Klima borgerting om Mobilitet og Transport](#), som blev afholdt i 2023.

Tema 3. Landbrug og areal.

Vi har med begejstring læst det [høringssvar](#). Heidi Højlund (Havementorerne) har indsendt om en ny grøn kile ved Salvad-åen. Det bakker vi fuldt op om.

Udover dette konkrete forslag mener vi, det vil være en god ide at arbejde med en mere helhedsorienteret plan for, hvordan kommunen vil omlægge landbrugsjord til naturområder. En overordnet plan kunne for eksempel arbejde henimod at de nye naturområder kommer til at hænge sammen – et naturnetværk. Det er godt for faunaen, og kan danne mulighed for at borgerne af bedre vandreruter kan bevæge sig fra A til B gennem naturskønne områder.

For at facilitere omlægningen af relevante landbrugsjord til naturområder bør kommunen udarbejde en plan for omlægningen i samspil med borgere og andre aktører (lodsejere, foreninger ol.) og samtidig inddrage relevante interessenter i de enkelte projekter. Vi foreslår at kommunen laver en "skabelon" for, hvordan man som interessent kan være med til at omlægge et specifikt område, så samskabelse begynder tidligt, er bredt inddragende og bygger på dialog på tværs af forskellige interesser og holdninger.

Vi synes klimaplanen eller den efterfølgende udmøntning i en handlingsplan skal formulere mere specifikke krav (for eksempel samlet areal mål og finansiering) til omlægning af landbrugsjord til skov/natur og lave en direkte kobling til områder med størst behov for grundvandsbeskyttelse - særligt i lyset af EU-parlamentets vedtagelse om 30% naturareal.

Tema 4. Forbrug og Scope 3

Vi er glade for at kommunen har valgt at inddrage fokus på scope 3 CO₂-reduktioner på fødevarer, affald og ressourcer. Vi foreslår dog at planen skal gå videre end de foreslåede analyser og prøvehandling, så vigtige disse end er.

Vi anerkender, at Scope 3 er et nyt og vanskeligt område at arbejde med, men vi foreslår alligevel at kommunen opsætter mål for hvor meget kommunen forventer at kunne nedbringe egne Scope 3 CO₂-udledninger og/eller ændre borgerens vaner i forhold til indkøb, rejser osv. Det er ingen skam at sætte mål, fejle i at nå dem og lære af erfaringen.

Vi anbefaler, at det undersøges, hvilke metoder der findes i dag for at monitorere Scope 3 aftryk, og besluttet hvilken metode Roskilde kommune vælger at afprøve – gerne i samarbejde med lokale videnspartnere som bl.a. RUC, Zealand mfl.

Vi har følgende konkrete forslag til indsatser på Scope 3 området:

- Fortsætte arbejdet med omstilling til mere plantebaseret mad i kommunens kantiner, og ved at række ud til andre kantiner (private virksomheder, ikke-kommunale offentlige kantiner m.fl). Kommunen kan, i samarbejde med bl.a. [Roskilde spiser grønt](#), aktivt bidrage til fælles erfarings- og lærings-netværk for madprofessionelle i kommune.
- Kommunen kan støtte projekter, der for eksempel søger at inddrage unge på ungdomsuddannelserne i læring, dannelse og viden om det kreative potentialer ved genbrug og upcycling.

- RK kan udvide sit arbejde med genbrug af bygningsmaterialer (se kommunens [CO₂-beregner for byggematerialer](#)) både i kommunens bygninger, men også med oplysning til borgerne om muligheder for at bruge genbrugs byggematerialer.
- Det bør eksplicit nævnes, hvordan kommunens store indkøbsbudget i alle udbud skal vægte hensynet til klima og biodiversitet højt og på en målbar måde. Hvor det giver mening, kan principperne fra [GrønREFORM](#) indgå.

Tema 5. Klimatilpasning

Vi ser det som vigtigt og nødvendigt at planen drøfter klimatilpasning, men vi er bekymrede for at budgettet til grøn omstilling ædes af udgifter til klimatilpasning. På langt sigt bliver der ikke råd til klimatilpasning, hvis vi ikke på kort sigt gør noget ved årsagerne til klimaforandringerne og altså også bruger penge på grøn omstilling. Se vores bemærkninger til finansiering af klimaplanen nedenfor.

Finansiering

Afsnittet afspejler en tilsyneladende begrænset prioritering af klimaområdet: 5,5 mio. kr. til opkøb af skov og arealer til skovrejsning over 2 år og 200.000 kr. om året til klimafonden.

Vi er klar over, at der også er andre midler, der helt eller delvis anvendes til klima-relaterede indsatser. En ambitiøs og omfattende klimaplan kan imidlertid ikke realiseres, hvis området ikke tilføres flere midler.

Derfor foreslår vi, at det tydeliggøres i planen eller handlingsplanerne, hvad de forskellige indsatser forventes at koste og hvordan de finansieres – herunder, når det er nødvendigt og muligt, via tilskud fra fonde eller andre kilder. Det bør også fremgå hvad der reserveres til henholdsvis grøn omstilling og klimatilpasning, så begge elementer tilgodeses.

Høringsvaret er udarbejdet af en gruppe medlemmer af Grønt Omstillingsforbund – Roskilde og indsendes på vegne af:

Annette Egetoft, Henrik Bak Jeppesen, Iver Jacobsen, Jesper Grarup, Tobias Rahbech, Nils Boesen,,